

צדקה ורחמים

מגילת רות

יצא לאור מהדורה דיגיטלית

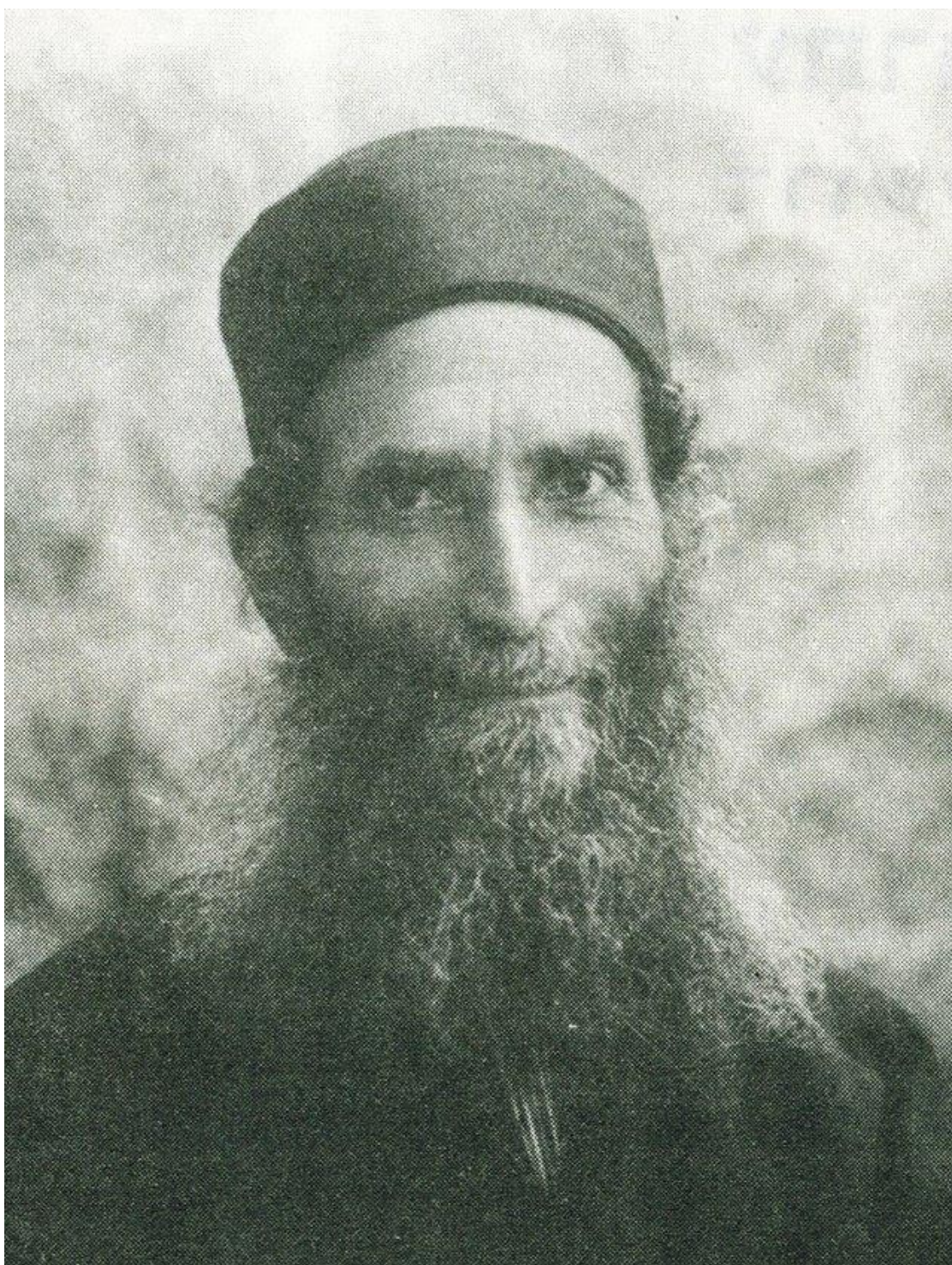
כאן נוף אילון

ע"י חתן נינתו

חלפון אליהו, סיון תשפ"ה מג"ן שנים להסתלקותו.

אין להעתיק ולשכפל בכל אמצעי: דיגיטלי או כתוב לצורך רווחים למעט לצורכי לימוד

תמונת הרב הגאון המהר"ם מלמד זצוק"ל זללה"ה (תרכ"ה פרס תרצ"ב ירושלים)

פרק א

(א) וַיְהִי בַיָּמִי שֶׁפֶט הַשְּׁפֹטִים וַיְהִי רָעַב בָּאָרֶץ וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לָחֹם
 יְהוּדָה לָגוֹר בְּשֵׂדֵי מוֹאָב הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּשְׁנֵי בָנָיו :

ידוע מה שאמרו רז"ל "כל מקום שנאמר ויהי בימי לשון צער" (מגילה י ע"ב) וכל שכן שאמר פעמים "ויהי" רצה לומר צער כפול אחד של רעב ואחד של תורה וז"ש התנא "אם אין תורה אין קמח" (אבות ג, יז). ונאמר כאן איש מבית לחם ונאמר שם איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת (תהילים צב, ז) בע"ר אותיות רעב שהוא לא הבין שיפזר ממונו לעניים ולת"ח ויבטל גזרת הרע"ב שישמרו תורה כדת וכהלכה רע"ב נוט' בשמרם עקב רב (תהילים יט, יב) עקב ענוה יראת השם (משלי כב, ד) עק"ב נוט' קבעת עתים בתורה. אוי לאיש הזה שיצא מא"י לחו"ל מצרות עין שלא יתן מממונו לעניים ולא היה לו יראת שמים סוף סוף מה היה לעושרו? עושר שמור לבעליו לרעתו ולא לטובתו. אי"ש נוט' אין יראת שמים ועשרו לא היה לשם שמים כמ"ש התנא כל כנסיה שהיא לשם שמים וכו' (אבות ד, יא) למה כנסי"ה ולא זכר עדה או קהל? יובן לענ"ד כנסי"ה לשון קבוץ כסף וזהב ואם לשם שמים מתקיים העושר כמ"ש ויקחו ל"י תרומה (שמות כה, ב) פירש"י ל"י לשמי וכתוב ל"י הכסף ול"י הזהב (חגי ב, ח) ר"ל שיקבוץ לשמי לעשות מצוה ומעש"טו באותו הכסף וזהב ולא יהיה לגאווה ושלא לשמה וז"ש כ"ל כנסי"ה גימט' "כסף וזהב י"ה" ר"ל לשם י"ה להוצאות ת"ת וא"י ולמצות ולא לגאווה. כ"ל כנסי"ה גימט' גאו"ה כס"ף וזה"ב כמו אלימלך שהיה לגאות ואומר אל"י מל"ך עשרו כמלך והוא איש צר עין. וכל מי שעושה צדקה וחסד בממונו הקב"ה מוסיף לו ועוזר לו וסופו מתקיים כמ"ש לי הכסף ולי הזהב אמר נא'ם ה' צבאות כאלו נשבע, נא"ם לשון שבועה אותיות אמ"ן ואמר אמ"ן על זה הדבר. וכוונתו לא היתה לשוב לארץ ישראל ולעשות תשובה ולא היה בוטח בה' שאין אדם נעשה עני מן הצדקה כמ"ש ובחנוני נא בזא"ת (מלאכי ג, י) דהיינו צדקה. ואיש בער וכו' והוא כסיל לא יבין את זא"ת דא תורה שנקראת זא"ת שנא' וזאת התורה (דברים ד, מד) ולא זכה בצדקה ויצא מגורל ה' מא"י אל ארץ טמאה וז"ש ויהי ב'ימי ש'פט ה'שפטים ר"ת שוב"ה כמ"ש שוב"ה ישראל נוט' ברוך שאמר והיה העולם (תפלת שחרית) ולא היה בוטח בה' שפט השפטים ס"ת ע"ה גימט' טמ"א וז"ש לגור בשדי מואב לגור אותיות גור"ל שנא' על פי הגור"ל תחלק וכו' (במדבר כו, נו). מואב ע"ה גימט' טמ"א והוא יצא מחלק קדושה כמ"ש רז"ל בגמרא כתובות פ"ג (דף קי:) תנו רבנן לעולם ידור אדם בא"י ואפילו בעיר שרובה גויים ואל ידור בחו"ל ואפילו בעיר שרובה ישראל שכל הדר בחו"ל דומה כמו שאין לו אלוה

כמ"ש לתת לכם את ארץ כנען להיות לך לאלהים. וז"ש דוד המע"ה ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורליי' שזקנתי רות חזרה לא"י ונתגיירה בזמן מתן תורה וגם אנכי יום פטירתי יום מתן תורה. אנכי שמחתי על שניהם מנ"ת אותיות מת'ן לגור בשדי מוא'ב שפסקו הדין סנהדרין שני ימים קודם שנתגיירה רות מואב, ולא מואבית סוף סוף לא הועיל עשרו שלא היה אלימלך לבו שלם וטוב שבזמן הרעב לא ריחם על עניים וזה הרמז ויה"י בימ"י שפ"ט עם ג' כוללים גימט' לב'ו ל'א הי'ה טו'ב ושל'ם ע"ה. אם הקול קול יעקב בתפלה ובתורה אין רע'ב וקול התחתון מעורר קול העליון כמ"ש ויהי קול השופר הולך וחזק מאד משה ידבר והאלהים יעננו בקול שתי פעמים קול גימ' רע"ב שישבר רעב ויהיה שבע בעולם יש הפרש בין רע"ב לשב"ע בחשבון ק' דהיינו זכות ק' ברכות תגן ויבטל רע"ב. עוד קול במלא קו"ף ו"ו למ"ד גימט' רע"ב נוט' רגלי עמדה במישור במקהלים אברך את ה' (תהילים כו, יב) והשי"ת הוא יהיה ער"ב בעדו שלא חטא ולא עב"ר ממצות כמ"ש ער"ב ובקר וצהרים אשיחה ואהמה וישמע קולי (תהילים נה, נח) כמו שארז"ל במדרש (ילקו"ש בראשית מט, רמז קסא) רבי מתיא בן חרש בא השטן לנסותו ועשה עצמו כאשה יפת תאר ולקח רבי מתיא שפוד הברזל מתוך כור האש שעבד בו וסימא את עיניו והקב"ה שלת רפאל המלאך לרפא אותו ולא קבל אמר רבש"ע אפשר עוד פעם יבא לפתות ולנסות אותי ואין אדם יכול כל הזמן להתגבר על יצרו מפני שמתחדש בכל יום בעלילות עד שיצאה בת קול מן השמים ואמרה אנכי ער"ב לך שעוד לא יבא יצה"ר לנסות את יצרך בזכות תורה שיש לך קביעת ולימוד ואתה מקיים קול קול יעקב ואם ח"ו בהפך עינו בכבל רגלו יצה"ר תופש אותו וז"ש דוד המע"ה עיני תמיד אל ה' כי הוא יוציא מרשת רגליי' (תהילים כה, טו) וכתוב תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך וכו' ועבדת את אויבייך (דברים כח, מז-מח) אין אויב פנימי אלא יצה"ר וז"ש אם רע"ב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים (משלי כה, כא) אין לחם ואין מים אלא תורה רע"ב עם ג' אותיות גימט' הר"ע אותיות רע"ה אשרי משכיל אל דל ביום רע"ה ימלטהו ה' (תהילים מא, ב) שנותן צדקה לעניים ומתעסק בקול תורה ותפלה, למיימינים בה סמא דחיי, למשמאילים בה סמא דמותא. ידוע שתורתנו הקדושה נקראת "עץ" כמ"ש עץ חיים היא וכו' (משלי ג, יח) יש עץ מות כמ"ש בירמיה נשחיתה עץ בלחמו (ירמיהו יא, יט) דהיינו סם המות וכתוב ויורהו ה' עץ וישלך אל המים (שמות טו, כה) דהיינו עץ מר וכו' (עין מדרש רבה שמות כג ג) ואדם נקרא עץ שנא' כי האדם עץ השדה (דברים כ"ט) ופרוש של אדם צדיק הוא עץ החיים כמ"ש פרי צדיק עץ חיים (משלי יא, ל) שיתן פריו דהיינו כספו לעניים שיחיו ולא ימותו. עץ גימט' כס"ף וז"ש עץ החיים ולא כמו

אלימלך שלא נתן מלחמו לדל והקב"ה עשה לו עונש ומתו ונשארו כליון ומחלון והיתה נעמי באלמנותה וביסורין קשין והקב"ה נסה אותו לעושר ולא עמד בנסיון ואמר א"ם כ"ן נוטל ממך אלימלך מחלון וכליון כמ"ש ובפשעיכם שולחה אמכ"ן (ישעיה נ,א) ונו"ן נעמי שנשארה בזכות רות שקבלה דברות שאמרה ה' דברים והוסיף לה ה' וז"ש וקול התו"ר נשמע בארצנו (שיה"ש ב,יב) שהיא נתגיירה בזמן מתן תורה שאמרו ישראל נעשה ונשמ"ע והיא חזרה בארצנו בא"י ששבה משדי מואב. התו"ר אותיות תור"ה ועל זה אמרה נעמי ה' דברות כנגד ה' חומשי תורה ולא יותר אמרה:

- אסור לנו תחום שבת אמרה באשר תלכי אלך,
- אסור לנו יחוד אמרה באשר תליני אליך,
- אסור לנו לעע"ז אמרה אלהיך אלהי,
- יש לנו ד' מיתות ב"ד אמרה באשר תליני אליך,
- אמרה יש לנו תרי"ג מצות "עמך עמי" ר"ל עמ"ך עם הכולל גימט' תרי"ג בחשבון מנצפ"ך באי"ק בכ"ר. עוד עתיד שלמה לבנות ביהמ"ק ותשרה בו שכינה וסימן עמ"ך יהיה נס ע'שן מ'זבח כ'רובים שלא יהיה מפזר אותו ורוח עשן של מערכה, אש על גבי מזבח כאריה, וכרובים פנים בפנים כשהם עושים רצונו של מקום וז"ש ועמך כולם צדיקים (ישעיה ס,כא).

ואמרה נעמי "אל תקראן לי נעמי קראן לי מרה כי המר שד"י לי" למה שד"י ולא שם אחר? שיאמר ד"י לצרתי כמ"ש יעקב אע"ה ואל שדי יתן לכם רחמים (בראשית מג,יד) ומשם שדי ינצל אדם מצרה כמ"ש לתקן עולם במלכות שד"י. ופגם בעלה אלימלך בשם שדי והיא רצתה לתקן כמ"ש לגור בשד"י מואב וכתוב ותש"ב משד"י מואב וזמן תשובה היה בעצרת כמ"ש התנא בד' הפרקים העולם נידון בעצרת על פירו"ת האילן (ר"ה פ"א מ"ב) ר"ל על פר"י מעשה ידיו של אדם כמ"ש כפר"י מעלליהם יאכלו (ישעיה ג,י). אילן במלא אל"ף יו"ד למ"ד נו"ן גימט' אי"ש דהיינו אלימלך כמ"ש וילך אי"ש שפגם בקדושת א"י ובשם שד"י וגם ביראת שמים שלא נתן לחם לעניים אי"ש נוט' אין יראת שמים ונעמי באת[ה] לתקן שעשתה חסד עם כלתה רות וגם בועז עשה חסד עם רות וגם רות עשתה חסד עם חמותה שלא עזבתה והחוט המשולש לא במהרה ינתק פגם היה לאלימלך שלא עשה חסד עם העניים ותיקון בחסד מדה כנגד מדה וז"ש ויהי בימי שפט השפטים דפח"ח.

עוד וַיְהִי בַיָּמִי שֶׁפָּטָה הַשְּׁפָטִים וכו' יובן לענ"ד שחמש מגילות מרמז כנגד ה' חומשי תורה:

- מגלת רות כנגד ספר במדבר שחומש הפקודים וספר יוחסין שכל שבט ושבט מונה ובמגילת רות מונה יוחסין של דוד כמ"ש בתהלים אז אמרתי הנה באתי במגלת ספר כתוב על"י (תהילים מ,ח) דייקא שלא ניתנה ספר רות אלא ליחס מלכי בית דוד (עיי' ראב"ע בפתיחתו לפירוש המגילה) כמו שדוד היה עניו שאמר ואנכי תולעת ולא איש (תהילים כב,ז) כך במדבר סיני שפל בעניו.
- ומגילת איכה כנגד ספר בראשית שאמר קב"ה לאדה"ר ויאמר לו איכ"ה (בראשית ג,ט) ר"ל איכ"ה לו נאמר.
- ומגילת אסתר כנגד ספר שמות שישראל נגאלו בזכות נשים צדקניות ובדור המן נגאלו בזכות אסתר ומרדכי ועל זה נקראת מגילה על שם אסתר שאומרים מגילת אסתר ובפרשה תשא מרמז מרדכי כמ"ש מ"ר דר"ר תרגום מיר"א דכ"א דהיינו מרדכי וכתוב וייטב אלהים למילדות וירב העם ויעצמו מאד (שמות א,כ) בזכות מילדות כמ"ש ותחיין את הילדים (שם שם יח).
- ושיר השירים כנגד ספר ויקרא שעשו משכן והקריבו קרבנות שלמה בנה ביהמ"ק והקריב קרבנות ולוים היו משוררים שיר.
- וקהלת כנגד ספר דברים כמ"ש אלה הדברים אשר דבר' והתחיל קהלת דברי קהלת. ובפרשה וזאת הברכה תורה צוה לנו משה קהלת' יעקב אל תקרי קהלת' בשוא אלא קהלת בחול"ם.

וז"ש "ויהי בימי שפט השפטים" כמ"ש רז"ל חמש מגילות ניתנה [נתנו] בהר סיני כמ"ש "את אשר ישנו פ"ה עמנו" פ"ה פסוקים יש ברות נרמז בועז גימט' פ"ה שלא פגם בברית מיל"ה גימט' פ"ה יש שני פ"ה בפסוק כנגד מגילת רות וכנגד בועז שהוא משלושה צדיקים ששלטו ביצום סימן בפ"י ישרים ב'ועז פ'לטי י'וסף בפ"י נוט' ב'ן פ'ורת י'וסף שנמלט מאדונתו שהיתה מיסרתו ביסורין קשין. ובועז נקרא אבצ"ן אותיות ב"ן צ"א ר"ל בן שלא פגם בשילוב הוי"ה ואדנות' ב'ו ע"ז כנמר שאמר ח"י ה' שכבי עד הבקר כשהזכיר שם ה' ברח ממנו יצה"ר כמ"ש (סוכה נב ע"ב, קידושין ל ע"ב) "אם פגע בכך האי מנוול גימט' 132 גימ' ס"מ ע"ה. "משכהו לבית המדרש והבא ליטהר מסייעין אותו מן השמים. ומגילת רות יוחס על דוד שהיא אם המלכות כמו שפירשו רד"ק ורש"י וישם כסא לאם המלך (מל"א ב, יט) זאת רות. ומפני מה נקראת רות יש אומרים מפני שיצא ממנה דוד שריוה הקב"ה בשירות וזמירות. ועוד רות עם דוד גימט' כת"ר שנתן לו הקב"ה כתר מלכות בראש מלכי בית דוד והיא כינוי לשכינה שם אדני מילוי שלו הוא גימט' רות כזה: **אלף דלת נון יוד** חוץ משם עצמו. וגם באה לתקן נפש רוח נשמה כמ"ש בתיקונים, תיקון ל"א (דף עה וגם זו"ח

רות בהתחלה), ערפה היא גוף, רות איהי נפש שותפו דילה, נעמי נשמת חיים. מחלון רוחא, ערפה דאיהי גופא חזרה עורף לגבי נשמה. נפש אתדבק בה דנשמתא הה"ד "באשר תלכי אלך" במ"ע "ובאשר תליני אליך" במל"ת. דבר אחר, "באשר תלכי אלך" בגלותא דאתמר בה "ובפשעיכם שולחה אמכם" (מגילה כט ע"א כל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם) "ובאשר תליני אליך" דמשכבא דילך בגלותא הה"ד "על משכבי בלילות" (שיה"ש גא) "עמך עמי" דא ישראל, "ואלהיך אלהי" דא קב"ה. אלימלך דא יו"ד, נעמי דא ה"ה, מחלון דא וא"ו, רות דא ה"ה. אתעבידת תורה ושם הוי"ה ועלה אתמר "וקול התור נשמע בארצנו" עכ"ל.

ערפ"ה היא קשת עורף כמו פרעה הרשע שהיה מקשה עורף למשה ואינו שומע לו ג"כ אינו שומע לקול המורים לו דרך ישרה שהם **נפש רוח** ו**נשמה** ר"ת וס"ת גימט' תרי"ג ואמצע גימט' תכ"ה [ע"ה] שם קדוש ששימש בו משה רע"ה ואמר "למה תכ"ה רעך" ר"ת כ"ל ה'נשמה ת'הלל תכ"ה גימט' משי"ח ב"ן דו"ד ע"ה שזוכה לראות פניו ומניחם לראשו כתר מתרי"ג מצות וז' דרבנן ופותרים לו שערי ג'ע כמ"ש פתחו שערי"ם גימ' כת"ר. אבל לרשעים שאינם מקיימין נאמר ורשעי"ם בחשך ידמו (שמו"א ב, ט) ומגרשים אותם מג"ע "והוא יהיה נע ונד" תרגום גר"ש תר"ך במקום כת"ר ועל זה לא נשתנה שמה שיהיה כתר לבית דוד. ויש שאמרו בזו"ח דף צ"ו "גילית" שמה ויש אומרים פלוניתא שמה והיה צריך לקרא שמה שרה שנתגיירה! ואלא נקרא על שם דוד היוצא מזרעה והיו עתידין זקנים לברך לבועז יתן ה' האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה וכו' אשר ילדה תמר ולא הזכירו שרה רבקה רחל ואסתר מפני שראו ברוה"ק היא מניצוצותיהן ר'חל ו'לאה ת'מר ר"ת רו"ת. וזה שרמז לה בועז ותהי משכרתך שלמה ר"ל משכרתך אותיות שמ"ך כת"ר מי שיצא מחלציו שלמה ויהיה מלך ונותן לך כבוד ורואה אותו שיושב על כסא מלכות כמ"ש על פסוק "וישם כסא לאם המלך" זאת רות. ועוד נרמז ישל"ם ה' פעל"ך עם אותיות גימט' כת"ר ושל"ם אותיות משל"י ששלמה עתיד לחבר ספר משלי הכל תוכחות ומוסרות ועל זה נקראת רות וז"ש "ויהי בימי שפט השופטים ויהי" ר"ל וי אחד על גדולי הדור שלא היו מוכיחים כמ"ש הוכיח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא (ויקרא יט, יז) ואינם יודעים דרך טובה ודרך ישרה ולחזור בתשובה כמ"ש לעיל ויהי בימי שפט השופטים ר"ת שובה ישראל ר"ל תשובה לישראל נבראה שיש להם תורה ולא לאומות שאין להם תורה ומצוה. עוד ויהי אחד שהיה רעב לתורה וללחם וידוע שבכל מקום שיש איזה צער תכף חוזרים בתשובה ויבטל הגזרה ובזמן אלימלך

שהיה גדול ועשיר הדור עזב אותם והלך ועל זה נאמר שתי פעמים ויהי בימי וכו' ויהי רעב בארץ.

(טז) וַתֹּאמֶר רֹת אֶל תַּפְגַּעִי בִי לְעֹזְבִי לְשׁוֹב מֵאַחֲרַיָּה כִּי אֵל אֲשֶׁר תִּלְכִּי אִלָּהּ וּבְאֲשֶׁר תִּלְלִי אֶלֶּיךָ עֲמֹה עָמִי וְאִלְהֵיךָ אֱלֹהֵי: (יז) בְּאֲשֶׁר תִּבְנוּתִי אֲבוֹת וְשֵׁם אֶקְבֹּר כֹּה יַעֲשֶׂה יְהוָה לִי וְכֹה יִסִּיף כִּי הַמָּוֶת יִפְרִיד בֵּינִי וּבֵינָהּ:

יובן לענ"ד שמרמז על תורה שנקראת רות עם ה' ספרים ומ"ש התנא דאבות (פ"ו מ"י) "בהתהלך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך" ר"ל (סוטה כא ע"א) "בהתהלך תנחה אותך" בעוה"ז, "בשכבך תשמור עליך" בקבר, "והקיצות היא תשיחך" בעוה"ב ובתחתית המתים. וזה הרמז ותאמר רות דא תוה"ק "אל תפגעי בי לעזובך" ר"ל אין צריך להתחנן בי אנכי לא כמו ג' חברים שעזבו אותך בניך ובנותיך ואשתך אחת וכסף וזהב ונכסים שהיו לך השנית ובתים והחצרים ועליות שבנית ושמח נפשך עליהם שלישית, אבל אנכי חבר רביעי שפעמים היית זוכר אותי ולא כל עתים כמ"ש קבעת עתים לתורה אני אבוא עמך ואיני עוזב אותך כמ"ש רז"ל ד' הן אני הביא במסרה: הן אני ערל שפתים (שמות ו, ל) הן אני עץ יבש (ישעיה נו, ג) הן אני כְּפִיךְ לאל מחומר קרצתי (איוב לג, ו) הן אני נשארתי לבדי (ישעיה מט, כ א) ש[ב]עת פטירתו אין שלטון ביום המות אין מלוין לאדם לא כסף וזהב ומרגליות וכו' אלא תורה ומעט"ו.

משל למלך ששלח אחד מעבדיו והוא היה מפחד מהמלך והעבד היה לו ארבעה אהובים ג' מזומנים אצלו בכל עת והרביעי לא היה מוכן ומזומן אצלו אלא לפרקים, שלח העבד אחר אוהב הראשון שהמלך שלח אחריו ואני מפחד תבא עמי אמר לו איני יכול אלא עד פתח שער החיצון הן אני קורצתי מחומר, שלח אחר אוהב השני [בא] עמי לפני המלך ואנכי מפחד לילך לבדי אמר לו אין לי פה להשיב ואני ערל שפתים ובעבור אהבה שיש בינינו אנכי נותן לך מלבוש טוב ונאה שיהיה לך כבוד לפני המלך ומי יודע אם לא יפשיטו עבדי ושוטרי המלך באמצע הדרך על כל פנים אנכי נותן לך מלבושים, שלח אחר אוהב הג' אמר לו הן אני עץ יבש אין לי מלבושים ולא שום דבר אז אמר העבד הן אני נשארתי לבדי ומחויב אנכי לילך לבדי וכשהיה הולך פגע בו אוהב הרביעי שנמצא אצלו לפרקים אמר אהובו איפה אתה הולך לבדך ולא ידעת ולא שמעת שאין לילך בדרך יחידי אמר לו מה נעשה אין איש בא עמי אל שער המלך. סיפר לו את כל המעשה אמר לו איך לא קראת אותי לילך עמך אמר נתביישתי אלו שהיו מוכנים בכל פעם אצלי כך השיבו לי כל שכן אתה שהייתי פעם

אחת ביוכל אצלך אמר לו אפילו הכי אני אבוא עמך לפני המלך ואמליץ טוב בעדך.

והנמשל ידוע אוהב הראשון אשתו ואנשי ביתו בנפשו יביא לחמו יום המיתה מלך מלכי המלכים שולח אחריו ומתחנן להם אומרים אנחנו יכולים לבוא עד בית הקברות ולא יותר הנה אנחנו קורצנו מחומר כמ"ש כי עפר אדם ואל עפר ישוב. אוהב השני כספו וזהבו ונכסיו הם אומרים קח מכספך תכריכין מי יודע אם הוא בכשרות ולא מגזל ומחמס ולא יפשיטו קליפות וסט"א ממך. אוהב השלישי בתים וחצרות ועליות וחדרים שטרח והוא בנה אומרים הן אנחנו עץ יבש ולא יכולים לדבר ולא ליתן מלבוש מה שטרחת להבל וריק ואומר האדם הן אני נשארתי לבדי ומוסר נשמתו ליד מ'ה והולך אוהב רביעי תורה הקדושה פוגע בו שואל ממנו איפה אתה הולך? אומר לבית הקברות, הוא אומר אנכי הולך עמך ואיני עזבך כמ"ש בהתהלךך תנחה אותך וכו' וז"ש ותאמר רות אל תפגעי בי לשוב מאחריך כי אל אשר תלכי אלך עמך תליני אלין, עמך עמי ואלהיך אלהי, באשר תמותי אמות ושם אקבר, כה יעשה דא כ"ה אותיות ק"ש וכה יוסיף פסוק בשכמל"ו ע"ה כי המות יפריד ביני ובינך. ותר"א גימט' רות ע"ה כי מתאמצת היא ללכת מתאמצת אותיות אמ"ת מצ"ת ר"ל אמ"ת זה תורה כמ"ש אמת קנה וכו' (משלי כג, כג) מצ"ת נוט' מ'זוזה צ'יצית ת'פילין אלו ג' מצות שבכל יום ויום היית הזהר. "היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה וכו'" כלומר אין לה פה לדבר מבושה וכלימה שג' חברים כך השיבוהו שהיו מזומנים בכל פעם עמהם ונתן נפשו עליהם והיא שהייתה לפרקים הולכת עמו לפני המלך ממ"ה וימליץ טוב בעדו כמ"ש כה יעשה ה' לי יעשה גימט' שכינה או לפני ה' או לפני שכינה שנקראת אימא קדישא.

###

וַתִּלְכְּכֶנָּה שְׁתֵּיהֶם עַל בִּאָּהּ בֵּית לָחֶם

דהיינו ביה"ק [בית הדין] (שבת לא ע"א) ששואלים ממנו קבעת עתים לתורה אין לחם אלא תורה כמ"ש לכו לחמו בלחמי וכתוב כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם ר"ל לא על קריאת ולימוד תורה לבד אלא ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים כמ"ש רז"ל "לא המדרש העיקר אלא המעשה" כשרואין שקיים מצות, קביעת עתים לתורה ומעשים טובים אז כל הצדיקים באים לקראתו ואומרים יבוא שלום וז"ש

וַיָּבֹאוּ כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֹּאמְרֶנָּה הֲזֹאת נַעֲמִי קוֹל צְדִיקִים שְׂבָאִים לִקְרָאתוֹ.

כ"ל העי"ר ע"ה גימט' 326 הלל"ו צדיקיים עם 10 אותיות גימ' 326. "עליהן" אותיות על"י ה"ן כמ"ש ה"ן קרבו ימך למות.

"ותאמרנה" אותיות אמ"ן תור"ה כמ"ש ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום. ה' ספרים בראשית ואלה ויקרא וידבר אלה גימט' אהי"ה וז"ש ואהיה אצלו אמון.

ותאמרנה הזאת נעמי ר"ת נו"ה טוב ושלום והשקט אין זא"ת אלא התורה כמ"ש וזא"ת התורה ר"ל הזאת נעמי כל חן ונעימה וטובה של תורה היא דרכיה דרכי נוע"ם עם אותיות גימט' נעמ"י.

וחבר הרביעי שהיא תורה אנכי שומר אותך עד זמן תחיה כמ"ש והקיצות היא תשיחך עד שיבוא מלך שהוא מזרעה של רות ויקבץ נדחי עמו ישראל וזה הרמז נעמ"י נוט' מ'קבץ נ'דחי ע'מו י'שראל ס"ת גימט' קו"ל בזכות קול קול יעקב ותורה ותפלה וצדקה יבוא משיח וזוכה אותו הצדיק לראות פני משיח וז"ש "הזאת נעמי" היא הנשמה ותאמר אליה"ן אל"י ה"ן קרבו ימי למות

אל תקראנה לי נעמי קראן לי מרה כי הזמר לי ר"ל הרבה נצטערתי מיד יצה"ר כל יום מתחדש לי והיה מסית בי ומדיח אותי עד שגער בו הקב"ה ששמו ש'די ואמר די לצרותי מאד ממדת ענוה שהיה לי כמה סבלתי יסורין ולא בעטתי ביסורין.

אני מלאה הלכתי כל מחשבתי להיות מלאה במצוות ולא הניח לי, "וריקם השיבני" אחד מאלף לא עשיתי טובה מגמול ה' ששילם לי ואם לא היה ה' עוזר לי כמעט שכנה דומה נפשי ואנכי לבדי לא יכולתי לסבול מיד יצה"ר ולא נותר בי כח אלא שם ה' ושם שד"י עזרו אותי הם העידו עלי שכל כוונתי היה [היתה] לש"ש לשם הוי"ה כמ"ש דוד המע"ה עיני תמיד אל ה' כי הוא יוציא מרשת יצה"ר רגלי, ויעקב אע"ה אמר ואל שדי יתן לכם רחמים לפני האי"ש נוט' י'צר ה'רע ש'הוא א'ש וז"ש שלמה המע"ה רשפיה רשפי א"ש (שיה"ש ח, ו) ומי יכול לכבות אותה שלהב"ת י"ה דהיינו תורה שהיא בת מלך פנימה ש"ל הב"ת י"ה כמ"ש רז"ל אמר ה' בראתי יצה"ר שהוא אש ונתתי לכם תורה שהיא אש תכלין שלו וז"ש וה' ענ"ה ב"י ר"ל העיד בי מלשון וענת"ה ב"י צדקתי שהוא עזר אותי כמ"ש עזרי מעם הקב"ה עושה שמים וארץ (תהילים קכא, ג) וש"די הרע לי שם שדי העיד עלי על כל רעות וצרות שעברו עלי ושדי העיד על כל המצות שקיימתי בתפילין שם שד"י בתפילה לתקן עולם במלכות שד"י בדברי תורה ד'ובב ש'פתי י"שנים ר"ת שד"י בסוכה יתקן שלש ד'פנות ר"ת שד"י במזוזה הוי"ה מבפנים ושדי מבחוץ בק"ש שמ"ע נוט' ש'די

מ'לך ע'ולם ומניחים יד ימין לעינים לכוין שם שדי ג' אצבעות למצח דא שי"ן וגודל כופף כדל"ת וזרת כופף כמו יו"ד הרי שד"י. כמה מצות שקיימתי לשם שד"י שהם רע"י ואחי יעידו לי שצער גדול צערתי וז"ש

ותשב נעמי ורות המואבי"ה אותיות י"ה מא"ב שם ו"ה בא"ם ר"ל ה' יודע כוונתי לחבר שם י"ה שהם מא"ב לשם ו"ה שהוא בא"ם ר"ל אב"א ואמ"א כלתה עמה השבה משדי מואב שיצר מוליך לשב"י כל מה שנמצא, השב"ה גימט' שב"י כמ"ש כי תצא למלחמה על אויביך וכו' ושבית שבי"ו משדי מואב גימט' מ"ט, ממ"ט שערי טומאה הציל אותנו ונתן לנו מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים שאינו טהור וזה הרמז "ויהי בימי שפט השפטי"ם" אותיות משפט י"ה נוט' מ"ט פ'נים ש'ל ט'הור. עוד מט פנים שאינו טהור שם י"ה שברא עולמו בשם י"ה הוא נתן לנו וכנגד של מ"ט פנים טהור זמן תשובה מיום ראשון סליחות שני לאלול עד הוש"ר ויום ר"ח אלול אינו בכלל ומ"ט פנים שאינו טהור כנגד מ"ט יום של ספירת עומר שסופרים להטהר עד יום מתן תורה כמו אשה שסופרת שבעה נקיים ליטהר לבעלה ובזכות אלו הימים השבי ששבה יצה"ר יחזור לקדושה.

וְהָמָּה בָּאוּ בֵּית לָחֶם בְּתוֹכָהּ קִצִּיר שְׁעָרִים

והמה באו בית לח"ם דהיינו מתן תורה שמקריבין שתי הלח"ם ב'תחלת ק'ציר ש'ערים ר"ת בק"ש כמ"ש בק"ש שלום ורדפהו מקליפה ויצר. קציר" נוט' ק'ליפת "יצר" וידבק בקדושת יצר הטוב שיעבור מ"ט פנים שאינו טהור ויום מתן תורה ידבק ביצר הטוב.

שערי"ם גימט' כת"ר וזוכה לכת"ר שצפון לצדיקים לעוה"ב כמ"ש מה רב טובך אשר צפנת ס"ת כת"ר למי כתר הזה ליראי"ך דייקא שיש להם יראת שמים וגם מידת ענוה ושפלות וקיים תרי"ג מצות וז' דרבנן הקב"ה צופן לו לעוה"ב מפני שמידת הדין אומרת אפשר שחזר מדרך התשובה כמ"ש התנא "אל תאמן בעצמך עד יום מותך" וז"ש אשר צפנת גימט' כת"ר ליראיך אם חזר ונעשה רשע במקום כת"ר יהיה כר"ת ותר"ך שערי"ם אותיות רשעי"ם ורשעים בחשך ידמו וז"ש

"והמה באו בית לחם" דהיינו תורה שהיא חבר רביעי ואוהב של עתים פרקים הולך עמו ולא כחברים שאינם יכולים להציל אותו והוא אגוני מגנא ואצולי מצלא בין בעוה"ז בעוה"ב וז"ש "כי אל אשר תלכי אלך ובאשר תליני אלין עמך עמי ואלהיך אלהי" וכו' דפח"ח.

פרק ב

(זו) וַיֹּאמֶר בָּעוֹז אֶל רוּת הַלּוֹא שָׁמַעְתָּ בְּתִי אֵל תִּלְכִּי לְלֶקֶט בְּשָׂדֵה אֲזוּר
וְגַם לֹא תַעֲבֹרִי בְּמֵזֶה וְכֹה תִדְבָּרִי עִם זַעֲרָתִי :

ידוע מה שארז"ל שרות היא מואביה באיזו זכות היא זכתה בכבוד הזאת שיצא ממנה דוד ושלמה ומשיח? הייתה בת עגלון מלך מואב כמ"ש בשופטים סימן ג' שישאל היו עובדים ע"ז והקב"ה מסר אותם ליד עגלון י"ח שנים והיו בצער גדול והם חזרו בתשובה ויזעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יושיעם (תהילים קז, יג) ויקם להם מושיע את אהוד בן גרא (שופטים ג') ועשה חרב ולה שתי פיות ואמה ארכה ויחגור אותה תחת למדיו שלא יראו ולא יבינו השומרים ושם תחת ירך ימינו מפני שהיה אטר יד ויקרב את המנחה ודורון למלך והלך ועמד בפתח. אמרו השומרים מה יש לך אמר הנה הבאתי דורון למלך אמרו למלך ואמר המלך יבא והמלך קבל הדורון ואהוד נפטר מלפני המלך ובא עד פתח שער המלך שהוא פסילים מסתתין אבנים לבניני המלך והוא חזר לפני המלך ועשה לו חכמה וערמה כדי שלא יבינו שרי המלך למה הוא מתעכב לפני המלך שלא ירגישו שרוצה להרגו ולבם יהיה בטוח. אמר המלך בדרך כבוד לאהוד למה חזרת אמר אדוני המלך יש לי דבר סתר לדבר ולשאול מהמלך אמר המלך יצאו כל העומדים שם אפילו שרים והוא היה יושב בעליה מקרה מקום קר והרוח נושב מכל הצדדים שבזמן קיץ היה הדבר הזה והוא היה יושב על כסא מלכותו. אמר עגלון תגיד מה שאתה רוצה לשאול אמר אהוד אדוני המלך דבר אלהים לי אליך וכששמע עגלון שם אלהים מיד קם מעל הכסא ועמד על רגליו שלח אהוד שמאלו לקח חרב מירך ימינו ויתקעה בבטנו ויבוא גם הניצב ר"ל יד עץ שתחוב בו הברזל ויבוא גם הניצב אחר הלהב ויסגור החלב שהוא בריא משומן שהיה בבטנו בעד הלהב כי לא שלף החרב בבטנו ויצא הפרשדנה ר"ל זבלו ופרשו שהיה בבטנו ויצא אהוד מן העליה ויסגור הדלת ונעל הדלת ויצא. ועבדי המלך ראו שהדלת סגורה וחשבו שהוא עושה צרכיו או אפשר ישן והמתינו עד עבור שעה וכשהגיע אהוד לפני בני ישראל תקע בשופר והם נאספו ובאו עליהם וכשראו חיילות ישראל קמו להודיע למלכם פתחו הדלת וראו שהמלך נהרג ונופל, ואהוד וישראל נפלו עליהם והרגו אותם חללים חללים כעשרת אלפים איש ואנשי החיל לא נמלטו מידם ותכנע מואב תחת יד ישראל ותשקט הארץ שמונים שנה. וידענו שהקב"ה אינו מקפח שכר שום בריה הוא נתן כבוד לה' ששמע שם אלהים קם מעל כסאו נתן שכרו שיצאה מבתו רו"ת המואביה ושלמה שישב על כסא ה' כמ"ש וישב שלמה על כסא י"ה (דה"י א כט, כג) ולכן הקב"ה מקלס בישראל ואומר אומות העולם שלא שמעו מפי "אנכי ה'

אלהיך" כך עושים לי כבוד ואתם ששמעתם מפי אנכי ה' איה כבודי ואעה מוראי כמ"ש הנביא "אם אב אני איה כבודי ואם אדון אני איה מוראי אמר ד' צבאות" (מלאכי א, ו) ואתם רואים איזה כבוד עשיתי לבת עגלון רות נוט' תיסריך רעתך ומשובתיך תוכיחוך" (ירמיה ב, יט) ואם יש לכם יצה"ר רגזו ואל תחטאו ר"ת רות' כמו שעשה בועז ולא שכב עם רות בלתי כתובה אפילו שהיתה פנויה ויצה"ר היה אומר אין איסור בדבר היא פנויה ואתה פנוי עד שהזכיר שם ה' ברח ממנו כמ"ש "חי ה' שכבי עד הבוקר" (רות ג, יג) וז"ש רגזו ואל תחטאו דייקא על משכבכ"ם ודומו סלה כמו שאירע לבועז ורות וז"ש "ויאמר בועז אל רות הלוא שמעת בתי" מאיזה זכות היתה לך שבאת לחסות תחת כנפי השכינה אל תלכי ללקט בשדה אחר שטוב עשית שלא עשית כמו ערפה שהלכה לגלולי בית אביה ועתיד לצאת ממנה גלית שנופל תחת יד בנך דוד שעתיד לצאת ממך וגם לא תעבורי וגם נוט' גואל משיח לא תעבורי מזה וכ"ה תדבקין שהורג דוד בכ"ה אותיות ק"ש שארז"ל לקח חמשה אבנים ושם בילקוטו ואמר אם נעשה אבן אחת אבטח בשם אחד שיענה אותי ביום צרתי כנגד שמע ישראל ה' אלהינו ה' חמשה תיבות יהיה אחד ונעשה כך וזה הרמז שבפסוקים רות מתחיל בוא"ו הכל חוץ משמנה פסוקים סימן ביש"ע אלה"י שעתיד לבטוח בשם אלהיו לכלות ולהשמיד גלית הפלשתי ח' פסוקים דהיינו ח' ועם ו' שיש בראשי הפסוקים הרי חי"ת, וא"ו ע"ה גימט' דו"ד כמ"ש לעיל אמר דוד לא נכתבה מגילת רות אלא ליחס אותי וז"ש אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב על"י דייקא וז"ש וכ"ה תדבקין עם נערוטי שיודעת הן ובק"י את בדין נדה וגם את תהיי בקיאה אפשר יאמרו עליך שאת קטלנית שאינך נזהרת בדין נדה שנפטרו מחלון וכליון וז"ש תדבקין אותיות בק"י נד"ת שתזהר בדין טומאה וטהרה כמ"ש הרב חיד"א ב"נחל אשכול" שאחר מחלון נשאת לכליון ועל זה אומרים קטלנית את שאינך נזהרת בדין נדה אם כן כה תדבקין עם נערוטי שאינן בקיאות בדין נדות וז"ש וכה תדבקין.

(ט) **עֵינֶיךָ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצְרוּן וְהִלַּכְתָּ אַחֲרֵיהֶן הֲלֹא צִוִּיתִי אֶת הַנָּעָרִים לְבִלְתִּי זָנְגָה וְצִמָּה וְהִלַּכְתָּ אֶל הַפְּלִיטִים וְשִׁתִּית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאַבּוּ הַנָּעָרִים**

יובן לענ"ד שמרמז על עוה"ז ועל עוה"ב שצריך אדם לראות בעבור צרכי עוה"ז באדם שפל ופחות ממנו אבל על צרכי עוה"ב לראות יותר גדול ממנו במעשים טובים ובעבודת השי"ת אם אין לו לאכול וללבוש יחשוב בדעתו יש עני ומדולדל פחות ממנו ואם למדן וגמון ובעל מעשט"ו חושב בדעתו יותר גדול ולמדן וחכם ממנו וז"ש עיניך בשדה אשר יקצורו אין שדה אלא חקל תפוחין דהיינו ג"ע ועוה"ב שבערבות זורעין וקוצרין כל

מה שהאדם זורע המצות כמ"ש "זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד" (הושע י, יב) וכתוב "הזורעים בדמעה ברנה יקצורו" (תהילים קכו, ה) וכתוב "אור זרוע לצדיק" (שם צז, יא) וגם את לכי אחריהן הלא צויתי את הנערים לבלתי נגעך שצויתי לסט"א ויצה"ר שלא יוכלו נגע"ך שיהיה לך נגע ומכה צויתי את הנערים לבלתי נגעך ס"ת גימט' ת"ף מחנה לילית שיש לך שומר מלאך ויוליך אותך לג"ע ומקום נהרי אפרסמונא דכיא. נגע"ך נהר עדן גן ר"ל במקום הראוי בזכות שאתה קיימת כל היום מצוות התורה והלכה ושלש תפילות ויש לך מדה טובה כישראל כשר והגון ונשמתך הולכת ומטיילת בנ' שערי בינה שלימה ותמימה כמ"ש "תורת ה' תמימה משיבת נפש" (תהילים יט, ח) וזה הרמז לבלתי נגעך וצמ"ת אותיות מצו"ת נוט' מזוזה ציצית ותפילין שסמוכים לעד עשויים, ומצו"ת דהיינו יצה"ט שאת דובקת בו ומה שאת מתענה בתענית ואינך מתענגת בימי החול אלא בשבת ויו"ט. וצמ"ת אותיות צומ"ת כמ"ש את דברי צומ"ת וזעקתם. והלכ"ת אותיות הלכו"ת כמ"ש התנא דבי אליהו "כל השונה הלכו"ת בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב" (תד"א זוטא פ"ב) אל הכלים דהיינו שלום כמ"ש "לא מצא הקב"ה כלי מחזיק טובה לישראל אלא השלום" (עוקצין ג, יב) וזוכה לראות פני מלך המשיח אם יש שלום יהיו כל לבבות יחד. הכלים נוט' כל לבבות יחד מלך המשיח. עוד הכלים נוט' מכל האנשים כהנים לויים ישראלים. עוד א"ל הכלים גימט' קו"ל ויזכה לקול שופר תחיית המתים. ושתיית וישתה מיינ המשומר בענביו מששת ימי בראשית. מאש"ר אותיות מראש ותגיע נשמתו בצרור אבות העולם. ישאבו"ן נוט' שעולה נשמתו בצרור אברהם יצחק ויעקב שהיו נוערים מעוון וז"ש מאשר ישאבון הנעריים מלשון נוער את הבגדים דפח"ח.

(יד) וַיֹּאמֶר קָלָה בַעֲזָה לָעֵת הָאֵכָל גְּשִׁי הָלָם וְאָכְלָה מִן הַלֶּחֶם וְטָבַלְתָּ פָתֶךָ בַּזֶּמֶן וְתִשָּׁב מִצֹּד הַקְּוִצִּים וַיִּצְבֹּט קָלָה קָלִי וְתֹאכַל וְתִשָּׁבַע וְתִתֵּן :

יובן לענ"ד שבועז רצה לפייס דעתה מפני שמצוה לפייס דעת עני וכל שכן אלמנה וכל שכן גיורת שנכנסה תחת כנפי השכינה. גם דעת נשים קלה אפשר שגם היא חוזרת לגלגולי בית אביה כמו ערפה ועל זה מרמז ומדבר עימה לפייס דעתה. לע"ת האכל אין ע"ת אלא תשובה כמ"ש "ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה" (דברים י, יב) דייקא שיראת שמים שקולה כנגד כל המצות ואין ע"ת אלא צדקה כמ"ש "עושה צדקה בכל עת" (תהילים קו, ג). האכל שיתן לה פת לחם לאכול. גשי הלם וכי לא היה יכול למשוך לחם אצלה שאמר גשי הלום? אלא רמז לה שיש לך י"ש ותזכי לש"י עולמות וכל שכן שיש לך ג' מצות נדה חלה הדלקת הנר שיש לנו דין הלכה למשה מסיני ר"ת הלם גש"י יראת שמים גימל, ג'.

מצות את עלית על כלנה. לע"ת אותיות על"ת כי אשת חיל את ונצלת מיד מחנה לילית ודבקת בדין ישראלית ועוד יש לך מחנה קדושה מחנ"ה נוט' מצות חלה נדה הדלקה על ג' מצות אלו היתה חנה מתפללת שבח והודאה להשי"ת כמ"ש ותתפלל חנ"ה ותאמר עלץ לבי בה' רמה קרני בישועתך וכתוב חנ"ה מלאך ה' וכו' מי שנזהרת בחלה נדה הדלקת הנר יש לה ש"י עולמות ומלאך ימליץ טוב בעדה. ואכלת מן הלח"ם שהפרשת ממנו חלה ויום מתן תורה שבאת לחסות תחת כנפי השכינה מקריבין קרבן שתי הלח"ם ותורה נקראת לחם כמ"ש "לכו לחמו בלחמי" (משלי ט,ה) ו"את קרבני לחמי" (במדבר כח,ב)

וטבל"ת בטבילה מן הנדה שעברו ז' נקיים שספרה לה. פת"ך שיצה"ר פת"ך שהוא מסית ומדיח כמו שרצה לפתות את בועז עד שהשביע אותו כמ"ש חי ה'. בחמ"ץ רמז להדלקת הנר בחמ"ץ עם אותיות גימט' הדלק"ה. ועוד רמז על מ"ש בגמרא תענית פ"ג על רבי חנינא בן דוסא ליל שבת אחת בא מביה"כ ראה שבתו נעצבת אמר לה למה בליל שבת את נעצבת אמרה לאביה שהחלפתי כלי חומץ בכלי שמן ונתתי בנר אפשר אינו דולק אמר לה בתי אל תפחדי מי שאמר לשמן וידליק הוא יאמר לחומץ וידליק וע"י הדבר הזה שיצא מפיו הנר היה דולק ומאיר עד ליל מוצ'ש והדליקו נר ממנו [ממנו נר] להבדלה. וארז"ל מה מועילה תפלתו של כה"ג לפני תפלת ר"ח בן דוסא. ותש"ב אותיות ושב"ת ששמירת שבת נשים חייבות. מצד הקוצרים שאין לדבר דברי חול כמ"ש רשב"י שאמו היתה מדברת אמר לה שתוקי שבת היא. רמז לה בועז אם נשים יושבות לדבר את תמשכי עצמך מצד הקוצרי"ם שיקצורו דבור מפני שנשים דעתן קל'ה יצה"ר תכף מפתה אותן כמו שעשה לחוה שהביאה מיתה לעולם וכבה נר העולם שאדה"ר היה נר עולם וע"ז ניתנה להם תיקון הדלקת הנר ושמירת שבת כמו שהגין על אדה"ר. ועל זה שלמה המע"ה תיקן עזרת נשים קל"ה אמות [על קל"ה אמות] שיהיה תיקון שדעתן קל"ה. כמו שהביא בספר "מעשה רוקח" מסכת מידות דף קי"ז וקל"ה ע"ה גימט' קו"ל וז"ש קול באשה ערוה ואם ח'ו עברה על דברי חכמים והשמיעה קולה פעם אחת תיקון שלה שהיא תמתין לבעלה שיגמור מה שרוצה ללמוד ואל תמהר אותו. קול באשה ערוה ר'ת עק"ב נוט' ק'בעת ע'תים ב'תורה כמ"ש רז"ל "נשים במאי זוכות? שממתינות לבעליהן לצאת מבית המדרש ומביהכ"נ ומנהיגות בניהן לתורה" (ברכות י"ז ע"א) ועל זה נאמר "הוי זהיר במצוה קלה" (אבות ב,א) וז"ש מצד הקוצרים מצ"ד ע"ה גימט' קל'ה ואמר בועז לרות וכל שכן בזמן נדתה שאשה צריכה לקצר דבריה עם בעלה כמ"ש נאלמתי דומיה החשיתי ר"ת נד"ה. ואם חושבת מי יודע שאנכי נדה אעשה כל מה שאעשה

ואין אדם יודע אבל יודע נסתרות נפרע ממנה. נד"ה אותיות הד"ן כמ"ש הדן את דיננו אותיות נידנ"ו והנפרע לנו מצרנו. וז"ש ויצבט לה קלי ר"ת קו"ל ס"ת גימט' כ"ד שבימי נדתה כ"ד מיני קליפות טמא שולטים עליה כמ"ש "ואיבה אשית בינך ובין האשה" ואיב"ה גימט' כ"ד זיני מסאבותא שלטה עליה ועל תיקון זה בליל שבועות אומרים כ"ד ספרים כ"ד קישוטין לכלה וכל ספר שם אדנות צירוף אחת [אחד] וז"ש אל ישוב דך נכלם ר"ת אדנ"י אלו כ"ד ובשבת תיקנו כ"ד פרקים משניות שאל ישלטו בנו קליפות הנז' וזה גרם שמתו במגפה כ"ד אלף בעון זמרי בן סלוא וכזבי בת צור עד שעמד פנחס ויפלל ותעצר המגפה וז"ש והיו המתים במגפה כ"ד אלף וז"ש "תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם" (תהילים צב, ב) ר"ל שבת צריך תיקון לכ"ד קליפות ובמוצ"ש יבוא אליהו שהוא פינחס ויבשר בשורות טובות וזוכרים אותו שאנחנו תיקנו ללימוד ולכ"ד פרקים גם אתה תבוא ותבשר לנו כמ"ש רז"ל מי ששומר שבת כהלכתו אפילו אם עבד ע"ז מוחלין לו (שבת קיח ע"ב) וכמ"ש הרשב"י בזה"ק אשרי אנוש יעשה זאת וכו' שומר שבת מחללו א"ת מחללו אלא מחו"ל ל"ו (זוהר שמות דף פט ע"א) וז"ש תש"ב אותיות שב"ת אנוש דייקא ולא אדם ולא איש ולא גבר דהיינו כדור אנוש שהיו עובדין ע"ז. עד דכא [עד] דכדוכה של נפש כמו שפינחס מסר נפשו ומת. דכ"א נוט' כד אלף שראה מתו במגפה. ותאמר שובו בני אדם ואמר להם תשובו מדרכיכם הרעים וז"ש ויצבוט לה קלי ס"ת גימ' כ"ד [מיני] קליפה יש באשה נדה צריך להזהר שקולה לא ישמע ותשט [ותשמט] עצמה מדברים בטלים ושמיעת קול והזהר בנדה כמו שפירש"י ויצבט ויושט מדרך שאנשים עוברים וללכת מצד שלא פגעו בה אנשים ואם עשתה ככה תלך [ילכו] הקליפו"ת ממנה ושם קדוש יגן עליה ועל בניה ועל בעלה ויאריכו ימים קל"י נוט' לישועתך קויתי יה הקב"ה שופע להם שפע וברכה ופרנסה טובה כמו שנאמר ותאכל ותשבע ותותר כמו שנאמר "ויאכלו ויותירו כדבר ה" (מלכים ב ד, מד). עוד מרמז שאשה צנועה צריכה לשבת בירכתי ביתה ולא תיתן עיניה באיש אחר ודיבר הכתוב בלשון נקיה ותאכל ר"ל תשמיש כמ"ש "כי אם הלחם אשר הוא אוכל" (בראשית לט, ו) ותשבע עיניה מבעלה שלא לידי חשדה וישקנה הכהן מי סוטה והשביע אותה ותשב"ע אותיות שבוע"ת מלשון ולא תתור'ו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אפילו שאנכי יודעת שאשת חיל וצנועה את צריכה להזהר מהנזכר. מה השיבה רות על כל הדברים שהזהרת אותי מתו"ק כדבש וקבלתי הכל וז"ש ותקם ללקט וכו' ותק"ם אותיות מתו"ק ללק"ט נוט' לקבלה לדברים קדושים טהורים אז אמר בועז לנערים די לה אין צריך לדקדק יותר כמ"ש רז"ל גר וגירות שבאו להתגייר מודיעין להם קצת מצות וקצת עונש וקצת שכר ולא כל המצות. גם בין העמרים תלקט ולא תכלימוה

כמ"ש ללקו"ט שושנים כמו שושן שאינם לוקטים בפעם אחת כך אין צריך לדקדק בין העמרי"ם גימט' שס"ה לא כולו אלא בין ר"ל קצת ולא תכלימוה יותר דפח"ח.

פרק ג

(יא) וְעַתָּה בָּתִּי אֵל תִּירָאִי כֹל אֲשֶׁר תֹּאמְרִי אֲעֲשֶׂה לָּךְ כִּי יוֹדֵעַ כָּל עֵשֶׂר עַמִּי כִּי אֵשֶׁת זִוִּיל אָתָּה :

זה מרמז על כנסת ישראל שמתחננת בחצות הלילה לפני כסא הכבוד ואומרת רבש"ע עד מתי ה' עריצים יעוזו וכו'. הקב"ה משיב לה בתי אל תפחדי כי עוד אזכרך. אין ועתה אלא תשובה כמ"ש ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה וכו' (בר"ר כ"א ו) בת"י כנסת ישראל אין דבר תלוי אלא בתשובה כלו כל הקצין (סנהדרין צז:). בת"י לשון בית"י בית תפלה ביתי חרוב אל תיראי עוד פעם אנכי מניח כתר אחת [אחד] על ראשך כמו שנתתי כתר לדוד ורות כך בראשך. תירא"י גימט' כת"ר א'. "כל אשר תאמרי אעשה" אנכי בחן לבות וכליות אם בניך שומעים לי ולבם עמי אנכי אעשה כדברך. כ"ל נוט' לבות כליות. אש"ר נוט' רצון אביהם שבשמים עושים רצוני גם אנכי אעשה כמ"ש דוד "רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם" (תהילים קמה, יט) אם הם באמ"ת עושים רצוני וז"ש כל אשר תאמרי"י נוט' אמת רצון יראיו ו יעשה אמת דהיינו אליהו משיח תחיה וז"ש ויהי בימי שפט השפטי"ם גימ' אמ"ת עם [ד'] אותיות בימ'י ר"ל בזמן שיש אמ"ת אנכי שולח אמת כמ"ש "אמת מארץ תצמח" (תהילים פה, יב) וזה שרמז רבינו הקדוש בתחילת המשנה מאימתי קורין את שמע וידוע שמשה סיים את התורה בלמ"ד לעיני כל ישראל והוא פתח באות מ"ם ותורה התחילה באות בית ה' ב"ם סינ"י בקדש (תהילים סח, יח) וכתוב "וינוחו במ" (תפילת מנחה של שבת נוסח אשכנז). "מאימתי" אותיות ימ"י אמ"ת ר"ל כל זמן שיש אמת לדבריהם אמת "שפת אמ"ת תכון לעד" (משלי יב, יט) ולא אמר "כוננת" אלא תכון לעתיד ותורת אמ"ת היתה בפיהו ומקשים מדוע פתח מאימתי"י ולא מת"י ולא אימתי"י? אלא [יובן] לענ"ד שסימן מאימתי"י הוא יש אחת ולא שתים: מ מ"ם מתן תורה יום אחד הוא עצרת אל"ף אברהם אע"ה הוא אחד כמ"ש "מי יתן טהור מטמא לא אחד" (איוב יד, ד) כמ"ש בספר עבודת ישראל אאע"ה היה יחיד ומיוחד תחת ממשלתו יתברך עיין שם דף כ' ע"ב. יו"ד שם הוי"ה ברוך הוא כמ"ש ה' אחד ושמו אחד. מ"ם משה כמ"ש "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. תי"ו תורה כמ"ש "תורה אחת ומשפט אחד" (במדבר טו, טז), יו"ד ישראל כמ"ש "ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ"

(שמו"ב ז, כג) וששה אלו הנזכרים כנגד ששה סדרי משנה שערך רבינו הקדוש.

כִּי יוֹדֵעַ כָּל שֵׁעַר עַמִּי

יודע הם צ' אמנים שעונים כ"ל גימט' חמשים שערי בינה אנכי פותח להם בזכות ג' צדיקים שערכים להם במתי חו"ל סימן עמ"י נוט' עזרא סופר, משה רע"ה, יחזקאל הנביא כל אלו מפני שאת מתחננת בכל לילה כמ"ש ויהי בחצי הלילה ויחרד וילפת והנה אשה שכבת מרגלותיו ר"ל אוי בחצי הלילה שזוכר השי"ת את בית המקדש ושאג ישאג על נוהו (ירמיה כה, ל ועיין ברכות ג.) וז"ש ויחרד האיש דא קב"ה כמ"ש ה' אי"ש מלחמה וילפ"ת וי לפת שרואה ושפחה כי תירש גברתה (משלי ל, כג) במקום כנסת ישראל רחל תירש מחלת לילית ו"י לפ"ת לת"ף לילי"ת גימט' ת"ף מחנות שלה. והנה אשה דא כנסת ישראל שכבת ומתחננת והיא נפלת מרגלותיו והקב"ה מתפייס ואומר כל אשר תאמרי אעשה כ"י יודע כל שע"ר עמי שער השמים כי אשת חיל את דפח"ח.

(ט) וַיֹּאמֶר מִי אֶתְּ וַתֹּאמֶר אֲנֹכִי רוּת אֲמִיתָהּ וּפְרִשְׁתָּ כְּנָפְךָ עַל אֲמִיתָהּ כִּי גֵּאל אֶתָּה

יובן לענ"ד שמרמז על כנסת ישראל שאינה מתנחמת ואומרת רבש"ע עד מתי אהיה בגלות ויאמר לה מי את? ותאמר אנכי שקבלתי בהר סיני אנכי ה' אור תורה כמ"ש "נר מצוה ותורה אור" (משלי ו, כג) למה תורה באור פני מלך חיים או"ר גימט' ר"ז שיש לו סודות ורזין עילאין ועוד נאמר במעשה בראשית חמש פעמים אור כנגד ה' שנזכר סנה וכנגד ה' ספרים וז"ש ותאמר אנכי רות ר"ת או"ר דא תורה רות אמתך ופרשת ר"ת או"ר, בני מחכים לראות אורו של משיח. כי גאל אתה בזכות כת"ר מצות יניח בראשו כתר מלכות, גא"ל בא"ת ב"ש הוא כת"ר גם מצו"ת מ"ם צד"י וא"ו תי"ו גימט' תרי"ג עם ז' מצות דרבנן כתר וגם ידוע שמצות ציצית כנגד תרי"ג מצות וז"ש והיה לכם לציצית גימט' כת"ר וז"ש ופרשת כנפך על אמתך תעשה לי חסד בעבור מצות ציצית כאלו קיימו כל המצות.

ופרש"ת כנפי"ך דהיינו דהיינו ד' כנפות כסותך אשר תכסה בה כמ"ש רז"ל מי שנזהר במצות ציצית זוכה ורואה פני שכינה (מנחות מג ע"ב) ובעתיד משמשין אותו אלפים ושמנה מאות עבדים כמו שפירש"י בישעיה (ראה גמ' שבת לב ע"ב) מפני שאומות העולם יכירו וידעו מעלת מצות ציצית ויחזיקו בכל כנף עשרה אנשים מכל אומה נמצא שכל אומות יהיו אלפים ושמנה מאות עשר פעמים ע' יעלה שבע מאות וד' כנפות יעלה אלפים ושמנה מאות וז"ש "אשם הוא אשם אשם לה" (ויקרא ה, יט) מי שאינו נזהר

בציצית קטן אינו זוכה לכל אלו. אש'ם נוט' אלפים שמונה מאות ועונונו שמר לעולם כמ"ש ואשמ"ה הנפש ההיא (במדבר ה, ו) עונה בה (במדבר טו, לא) ויהיה תיקון לכל פעם. עוד כע"ס גימט' כנ"ף ויבדוק בכל פעם שלא תהיה ברכה לבטלה ויברך בקול רם שיענו אמן וידוע שאסור לילך ד' אמות בלי ציצית קטן וז"ש הנה קטן בגוים (ירמיה מט, טו) וכן עובדיה א,ב) ר"ל נתתי הפרש בין ישראל לגוי מהו? ציצית קט"ן ואם לא קיימת ועשית בזיון למצוה זו שהיא קטן בעיניך בזו"י אתה מאד אנכי ג"כ מבזה אותך כמ"ש ובוזי יקל"ו (שמו"א ב, ל) בעוה"ז ובעוה"ב ישרפו באש גיהנם יקל"ו לשון קלו"י באש. ציצית גדול דייקא בשעת התפלה אבל הקטן ביום ובלילה ובכל מקום וכל שכן שידעו ויכירו כי הם זרע ברכ' ה'. וז"ש גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון (חגי ב, ט) וז"ש היטבת חסדך האחרון מן הראשון ר"ל חסד, חסד שעושים לשכינה ציצית קטן שהוא האחרון מן הראשון וז"ש "גדילים תעשה לך" (דברים כב, יב) מלשון גדול ובמתים שחופשים מן המצות מלבישים אותם כדי שלא יזיקו להם מקטרגים. ציצית קטן ר"ת ק"ץ שזוכה לראות קץ המשיח כמ"ש כי גאל אתה נוט' גדלו לה' אתי שיאמר ברכה ויענו על ברכתו ב"ה וב"ש ואמן, ונרוממה שמו יחדיו וז"ש ברוכה את לה' שתהיה הברכה כדין וכהלכה ושלא יחטוף אות אחת. גא"ל נוט' ל'הודיע א'ת ג'בורתו שהכל ידעו שהוא אמר ויהי הוא צוה ויעמוד וז"ש

הטבת חסדך האחרון מן הראשון לבלתי לכת אחרי הבחורים אלו שאינם רוצים ללבוש ציצית קטן שמתביישים לפני חבריהם ואינם מתביישים לפני ממ"ה הקב"ה שנתן להם נשמה ופרנסה וכו'.

אם דל ואם עשיר אפילו הדלים לומדים מהם א"ם ד"ל ר"ל תעשו בעבור אמא קדישא שהיא נקראת ד"ל כמ"ש "אשרי משכיל אל ד"ל" (תהילים מא,ב) א"ם נוט' אשרי משכיל אל ד"ל. וא"ם עשי"ר דהיינו לאה שהיא עשירה בבנים ובתורה כמ"ש יששכר יודעי בינה לעתי"ם (דה"י א יב, לג) שקובע עתים לתורה ויודע לעבר שנים וחודשים כמ"ש כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים (דברים ד, ו) שחודש ניסן יהיה בחודש אביב וסוכה וכפור בזמנו ולא כיתר העמים כמו שיאמרו וז"ש אם עשיר ואפילו שהיא עשירה מצטערת על אחותה שהיא מבכה על בניה ורחל לפני גוזזיה נאלמה (ישעיה נג, ז).

מי נקרא עשיר? בגמרא שבת דף כ"ה אמר רבי טרפון מי שיש לו מאה כרמים או מאה שדות או מאה עבדים וכו' ומקשים מדוע מאה ולא פחות? ויובן לענ"ד דהיינו מי שעושה מצות נבראים מלאכים או כרמים שנוטע אילנות למעלה כמ"ש "עץ החיים" (בראשית ב, ט) הוא אילנא דחיי. מאה

דהיינו מאה ברכות שמכל ברכה נברא עבד או שפחה שישמשו אותו כמ"ש ה' ב"ם סיני בקדש ב"ם נוט' מאה ברכות וינוחו ב"ם כל ישראל וז"ש א"ם עשי"ר נוט' מי שישפיל עצמו אחריתו יהיה רם כמ"ש "יחזקאל בן בוזי ממשפחת רם" (איוב לב,ב) עשי"ר נוט' י'שפיל ע'צמו ש'תקותו ר'מה. עוד, עשי"ר נוט' י'רושלם ע'ל ר'אש ש'מחתי זוכה לראות בנין ושמחת ביהמ"ק וירושלים אם הוא נדיב וטוב לב ומרחם על הבריות ועל העניים שאין הפרש לפני בורא עולם בין דל לעשיר והוא יכול ליתן לו יותר מעשיר אלא כדי לזכות את העשיר הוא נעשה פקידו של הקב"ה כמו שאמרה רות

"האיש אשר עשיתי עמו היום בועז" היא עשתה חסד לבועז שלקטה בשדה שלו לקט שכחה ופאה וז"ש אשר עשיתי עמו שהוא איש טוב ונדיב לב וגומל חסד לחיים ולמתים ועניו והגון ובקי בדין שכחה פאה לקט ר'ת שפ"ל רוח שפל ברך וקומה ויודע דינים ראש סנהדרין. שפ"ל נוט' שבעים פנים לתורה שפ"ל ע"ה גימט' לשלו"ם עם אותיות עושה שלום אין לו גאות ושאל ממני כל הדברים וקרא אותי בתי כמ"ש ועתה בת"י ע"ה גימט' שפ"ל עם אותיות והקב"ה הזמין זמן מתן תורה שהוא חודש סיון נקרא עניו גימ' סיון משה עני"ו "והאיש משה עניו" (במדבר יב, ג) וישראל היו ענוים מגלות, וקב"ה עניו שנמלך במלאכים "נעשה אדם" (בראשית א, כו) וירד ה' על הר סיני מקום שפל ונמוך מכל ההרים. ומקשים אם סיון עניו מדוע לא נקרא שמו עניו או שפל? יובן לענ"ד שנקרא סיון ס' סיני שקבלו תורה על הר סינ"י י'רד עשרה דברות, נ' אחר נ' יום, ו' ששי לחדש, ועל זה נרמז סיו"ן וז"ש "הר אלהים הר בש"ן (תהילים סח, טז) ר"ל מקום קדוש וטהור שכל ההרים הגבוהים גבנוני"ם הם בעלי מומין שהגביהו את עצמן למעלה למעלה שירד ה' עליהם ולא ירד אלא על הר סיני שפל רוח ונמוך והם נקראים גבנונים מלשון גב"ן או דק כמ"ש ושפל רוח יתמוך כבוד (משלי כט, מג) אין כבוד אלא תורה שנא' כבוד חכמים ינחלו (משלי ג,לה) והקריבו עליו קרבן על הר סיני כמ"ש ויקח יתרו חתן משה עולה וזבחים לאלהים (שמות יח, יב). הר אלהים הר בש"ן גימט' קרב"ן עוד בש"ן נוט' נ' שערי בינה וניתנה תורה שנקראה מים ומברכין עליו שהכל נהיה בדברו ר"ת בש"ן ר"ל כמו שהכל מן המים כך הכל צריכין לתורה שנקראה מים ע"ה גימט' הוי"ה ואדנו"ת וז"ש "הוי כל צמא לכו למים" (ישעיה נה, א) ר'ל מי שגבר עליו ס"מ גימט' צמ"א ישפיל עצמו וידבק במים וז"ש ועת'ה כי אמנם ר"ל מי ששולט עליו יצה"ר וס"מ מיד יחזור לתשובה ויטהר עצמו במים. אין ועת'ה אלא תשובה (בר"ר כא, ו) כ"י נוט' כי יגבר אמנ"ם גימט' ס"מ שתורה גואלו הקרוב אליו וז"ש כ"י גואל

אנכי כנסת ישראל וגם יש גואל קרוב ממני ג"ם נוט' גואל משיח י"ש נוט' יראת שמים גא"ל גימט' ד'ל דהיינו יתן צדקה לדלים אשרי משכיל אל ד"ל ימלטהו ה'. קרוב כמ"ש קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת (תהילים קמה, יח) וכי יש מי שקורא בשקר? אלא שקורא בלשון צח בטעמים אותיות מלות תיבות קורא אהח"ע בנרון וכו'. או יזכור יום המיתה וילך ממנו ס"מ קרוב אותיות קוב"ר יש יותר קרוב ממני.

מהו ליני? גימט' ק' דהיינו מאה ברכות אלו עבדים ששומרים אותו מיצה"ר וז"ש ליני הלילה והיה בבקר ר"ל בנלות שנקרא לילה תחכה עד הבקר דהיינו עוה"ב אם יגאלך טו"ב דהיינו תורה ומעט"ו שנאמר כי לקח טו"ב נתתי לכם דהיינו תורה ושם טוב שעשה כמו בועז שעשה טובה לרות. ואם לא יחפץ לגאלך ומידת דין וס"מ באים לקטרג ואומרים "אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" (קהלת ז, כ) וגאלתיך אנכ"י בזכות י' דברות וז"ש ואם לא יחפץ ס"ת גימט' ס"מ. לגאלך שאומר ל"א גאלך וגאלתיך אנכי ח"י ה' בזכות י"ח ברכות שהיית נזהר בשלש תפלות וי"ח פרקים משניות שהיית לומד בכל יום אנכי גואלך כמו שגאלתי אותך מארץ מצרים בזכות תורה ועבודה שאמרתי למשה תעבדון את האלהים על ההר הזה, אין עבודה אלא תפלה ופרעה הרשע לא שת לבו גם לזאת ואמר אתם שאומרים נלכה נזבחה לאלהינו משקרים אין לכם לא תפלה ולא תורה והוא לא ש"ת לבו ש"ת נוט' שלש תפילות ג"ם נוט' גואל משה לזא"ת בתורה שנא' וזא"ת התורה אבל אנכי גאלתיך ח"י ה' שכב"י אותיות י"ש כ"ב אותיות ע"ד הבקר נוט' עשרה דברות הקב"ר שהוא חבר רביעי תוה"ק יבא עמו לקבר כמ"ש באשר לעיל תלכי אלך וכו' חי ה' שכבי עד הבקר הפוך בה והפוך בה דכלא בה כל הפסוקים סמוכים זה לזה וז"ש ותאמר רות אנכי אמתך וכו'.

(יג) ואם לא יחפץ לגאלך וגאלתיך אנכי וזי יהיה שכבי עד הבקר:

ידוע מה שארז"ל שבוועז היה אחד מג' ששלטו ביצרים סימן בפ"י ישרים (בוועז, פ'לטי בן ליש, י'וסף) שהיו ישרים ותמימים וצדיקים ובוועז ראה ברוה"ק שהוא ימות כמו שאמר לרות את קטלנית שמתו מחלון וכליון ועל זה נאמר "פחד פחדתי ויאתני" (איוב ג, כה) וכתוב ודורש רעה תבואה ור"ת רות ונעמי גם אמרה לרות כי לא ישקוט האיש כי אם כלה הדבר היום שבוועז לא הניח עד מחר ומחרתו וז"ש ושמרתם את המצות אל תקרי המצות אלא את המצות אם בא לידך מצוה אל תחמיצנה כי לא ידוע מה יולד יום ואם היה בועז מניח הדבר וממתין לא היה יוצא מחלציו זרע בית דוד ועל זה נזכר במגילה הכל שם שלמה ולא שם דוד כמ"ש "ותהי משכרתך שלמה" (ב,יב) וכתוב ישל"ם ה' פעלך ישל"ם אותיות משל"י

גימט' השלמ"ה ונקראת רות אם המלכות כמ"ש "וישם כסא לאם המלך" (מלכ"א ב, יט) דא רות. ומי שיש לו מזל טוב יהיה זריז למצוה שמא וקדמנו אחר וזה הרמז זריזין מקדימין למצות ר"ת מז"ל משבצות זהב לבושה ר"ת מז"ל דו"ד גימט' זה"ב שלבש בגדי מלכות. וז"ש חי ה' שכב"י אותיות שכי"ב מרע ר"ל הוא כחולה שהגיע זמנו להפטר מן העולם למחר ונפטר תכף למחר ומה נשאר לו? שם טוב וכל שכן שלא פגם בברית. בועז גימט' מיל"ה והוא התפלל תפלתו לפני ה' וז"ש חי יה' שכב"י ר"ת שי"ח שפתותינו וכו' וז"ש אם פגע בך האי מנוול משכהו לבית המדרש שלקח עשרה אנשים מזקני העיר בבית דין שהוא מקום תורה פגע בו מלאך המות וראה שיצא ממנו שלמה וזה הרמז משכהו לבית המדרש ר"ת שלמ"ה. עוד משכהו [עם אותיות] גימ' שלמ"ה ע"ה. אם פגע בך דהיינו כ"ב [אותיות] שיש במצחו של אדם [עיין פרי עץ חיים שער השבת פ"ג] אם לא פגם אותם מאיר ומזהיר ומבהיק ויגן עליו פג"ע מלשון פג"ם ובוועז שהיה צדיק הדור שלא פגם וז"ש חי ה' שכב"י י"ש כ"ב ולא פגמתי בהם מיד נצנצה רוח"ק בסנהדרין והתירו אותה אמרו אמרה תורה "לא יבוא עמוני ומואבי" (דברים כג, ד) עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית (יבמות עז ע"א) והתירוה והיא גלגול תמר (ספר הליקוטים פרשת וישב פרק לח) וברכו "ויהי ביתך כבית פרץ אשר ילדה תמר ליהודה" (ד, יב) ואמרו "תמר" ולא שרה ורבקה ויוכבד אלא שהיתה גלגול תמר וזש"ה "והיה הוא ותמורתו יהיה קדש" (ויקרא כז, ט) ותמורתו אותיות תמ"ר ורו"ת שתיהן קדש. וגם בועז ידע ואמר הוגד לי כל אשר עשית ס"ת גימט' תמ"ר הוגד לי מרוה"ק ורות השיבה לו מאיפה ידעת זה הדבר אנכי נכריה והייתי אשת מחלון וז"ש מדוע מצאתי חן בעיניך להכירני ואנכי נכריה ר"ת במחלון כל זה ליחס מלכי בית דוד כמו בספר "עונג לשבת" מהר"ר מתתיהו זיע"א שמואל הנביא כתב ספר שמואל ורות (ב"ב יד ע"ב) שהיא תחלת כתובים ורות היא הארבעה עשר כי ה' חומשי תורה הרי ה' ושמנה נביאים הרי י"ג ורות היא י"ד כנגד מנין דו"ד כמ"ש דוד המע"ה "אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב על"י (תהילים מ, ח) דייקא א"ז גימט' ח' כמ"ש בגמרא בבא בתרא (יבמות ע"ז ע"א) אמרתי א"ז לשון שירה כמ"ש אז ישיר משה (שמות טו, א), אז ידבר יהושע (יהושע י, יב), אז ישיר ישראל (במדבר כא, יז), אמר דוד מחוייב אני לומר שירה שיצאתי מכלל מואבי בשני ימים קודם פסקו סנהדרין "מואבי ולא מואבית" הכל בזכות רות כי אמרה נעמי כי יודע כל שער עמי כי אשת חיל את ועל זה אמר דוד אז לשון שירה שיצא מכלל מואבי. ועוד אמר דוד "מוזר הייתי לאחי ונכרי לבני אמי כי קנאת ביתך אכלתני" (תהילים סט, י) טעם אחד לרות שיצאת מכלל מואבי שלא יאמרו ח"ו הייתי מאיסור והשנית ממני שישי אבי הזמין שפחתו

למקום אמי שיזדווג עמה והיא הלכה והודיעה לאמי ויזדווג עם אמי ולא לשפחתה ועיקר הכוונה לאשה שמזרעת זרע הקרקע כמו לאה עם יעקב שכוונת יעקב היה ברחל אבל לאה כוונתה ביעקב ויצאתי בהיתר. וז"ש "מוזר הייתי לאחי" לענין רות ונכרי לבני אמי כי קנאת ביתך אכלתני וז"ש "אבן מאסו הבנים" (תהילים קי"ח, כב) שהיו [הבנים] מואסים אותי, היתה לראש פינה, שנעשה מלך ופנה. ושמואל הנביא פסק הדין שהוא כשר והגון למלכות וכתב ספרו וספר רות לייחס את דוד. וזה שאמרנו כל פסוקי רות מתחילים בואו חוץ מח' פסוקים סימן ביש"ע אלה"י גימ' חת"ך, ששמואל חתך הדין ופסק על דו"ד ו' עם ח' גימט' דוד שיצא ממנו משיח וישועה באלהי ישראל כמ"ש לה' הישועה על עמך ברכת"ך סלה כת"ר ב"ך בשם כ"ב אותיות ודו"ד עם רות גימט' כת"ר חת"ך נוט' חסד תורה כניעה ר"ל חסד שעשתה רות לחמותה שלא עזבתה וחסד שעשתה נעמי שמצאה לה מנוח וחסד שעשה בועז לרות ולמיתה ותורתו של בועז וכניעת לב שלשתם שתיקנו נשמתם כמ"ש מדוע נקרא"בם" נוט' יבא בתיקון מיתה או יבוא בגילגול מיתה ביש"ע אלה"י אותיות ישעיה בא"ל או באה"ל ישע"י שכוונתנו לחבר את האהל להיות אחד. ועוד סימן אב"י עש"ה ל"י שרצה להזדווג עם שפחתו ולא רצה ה' או לב"א יש"ע י"ה ועל זה אמר שמואל הנביא וכיוון בשם קדוש חת"ך ס"ת פותח את ידיך וחתך הדין וכתב ספרו וספר רות וז"ש ויאמר לה בועז חי ה' שכבי עד הבקר.

(יז) וַתֹּאמֶר יֵשׁוּעַ הַשְׁעָרִים הָאֵלֶּה זָתָן לִי כִּי אָמַר יְיָ {אֵלֵּי} אֶל תִּבְּאוּאֵי רִיקָם אֶל זִמְוֹתֶךָ

יובן לענ"ד על שעתיד לצאת ממנה דוד ויום פטירתו יהיה ביום מתן תורה וידוע שבקש מהשי"ת שיודיע לו יום מותו כמ"ש "הודיעני ה' קצי ומדת ימי מה היא" (תהילים לט, ה ועיין שבת לא). והשיב לו השי"ת אי אפשר והפציר דוד עד שאמר לו יום שבת שבועות והוא היה יושב ביום מתן תורה ושונה ואינו פוסק ממשנתו אבל הוא היה שמח שיום מ"ת יפטר וז"ש "שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב" (תהילים קיט, קסב) יום שאמרו ישראל נעשה ונשמע ועטרום בכתרים כנגד נעשה ונשמע. ותאמר ש"ש השערי"ם אל תקרי ש"ש בצר"י אלא ש"ש בקמ"ץ. השערי"ם גימט' כתר"ה שזיכה דוד בכתרה של תורה ובכתר מלכות כנגד ב' כתרים נעשה ונשמע שזכו ישראל. השערי"ם וזוכה יום שמכניסין ארון הקודש בביהמ"ק ולא יכנס עד ששלמה יאמר כ"ד רננות ולא יענה עד שיזכיר שם דוד אביו כמ"ש "בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך" (תהילים קלב, י) אז מפנ"י יכנס שארון היה י' אמות ופתח י' אמות ולא נכנס עשר לעשר, וכל הקהל

כחול הים עומדים ואינו יכול להרחיב פתח. וכל אלו ראה ברוה"ק עד שאמר שיר המעלות בעבור דוד עבדך (עיין שבת ל.) וזה הרמז

שש השערי"ם האל"ה אותיות האה"ל פתח האהל, נתן לי כי אמר אלי אל תבוא"י אותיות אבות"י ריק"ם אל חמות"ך מיתת"ך. וז"ש "שש אנכי על אמרתך" ש"ש נוט' שבת שבועות או נוט' שבת שלום יום אנכי ה' שאמרת לישראל, ויש להם שכר טוב בעוה"ז ובעוה"ב שמקיימין את המצות כמוצא שלל רב ר"ת שכ"ר ס"ת לב"א רחמנא לב"א בעי מה שיש בלב האדם כמ"ש "כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב" (שמו"א טז, ז).

מעשה באיש אחד שמע שחכם דורש לרבים "רחמנא לבא בעי" הלך וקנה לב כבש והניח לפני ס"ת והיכל הקודש ועני אחד בא לנשק את ס"ת וראה את לב הכבש ולקחהו ואמר ברור שזו שחיטה כשרה ושל אחד ששכח, לקח והלך ואכלו בני ביתו. ובא אותו האדם וקנה עוד הפעם ושם בהיכל והעני היה בא ולוקח בכל יום ויום וחושב בדעתו שכביכול הקב"ה לוקח עד כמה זמן. ואחרי כן נסע העני מעירו ובא אותו האדם וראה שמונח הלב עד ג' ימים והיה בוכה שח"ו נתכעס עמו שלא קבל הלב הלך ושאל לחכם מה זה סיפר לו כל המעשה צחק חכם ופירש לו רחמנא לבא בעי ר"ל לבו יהיה שלם עם הקב"ה כמ"ש ואהבת את ה' אלהיך בכל לבב"ך כנגד אאע"ה שנסה אותו בעשר נסיונות ועמד בכלם ובכל נפשך כנגד יצחק שפשט צוארו על גבי מזבח ובכל מאדך כנגד יעקב שנתן כל ממונו לאליפז ונשאר הוא לבדו ומקלו כמ"ש כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה היותי לב' מחנות (בראשית לב, י). ועוד לבבך נפשך מאדך ר"ת נמ"ל ר"ל "לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם" (משלי ו, ו) הנמלים אין להם גזל כמו אבות העולם שלא היה בהם גזל וכל מה שמגיע להם היו מודים לה'. נמ"ל נוט' להודיע משפטי נפשו ועוד נמ"ל נוט' מזמור נאם ה' לאדני (תהילים קי, א) וז"ש ותאמר שש השערים ר"ת שו"ה ס"ת שמ"ר ר"ל ששוה היה יום מתן תורה ויום פטירת דוד המע"ה שנקרא יום הילולא שהולכים להשתטח על קברו יום מ"ת ואומרים תהלים והוא עומד להתפלל לפני כסא הכבוד עליהם שהוא רגל רביעי וז"ש ותאמר שש השערים וכו'.

ביאור למזמור חג השבועות תהלים סח

גִּשְׁם נְדָבוֹת תִּנִּיף אֱלֹהִים נְזוּלְתָךְ וְנִלְאָה אֶתָּה כּוֹנֵנָתָה :

ידוע מה שארז"ל (מדרש רבה שמות כט, ד) מפחד ששמעו קול אלהים אנכי ה' מתו וכשעמדה תורה לבקש עליהם רחמים ואמרה רבש"ע יש מלך שעושה נישואין לבתו והורג בני ביתו הביא גשם וטל מג"ע והוריד עליהם וחיו שנא' כי טל אורֶת טלך (ישעיה כו, יט) אור"ת נוט' אור תורה וז"ש

גשם נדבות ר"ת ג'ן. תני"ף אלהים "נפת"י משכבי מור אהלים וקנמון" (משלי ז, יז) שענינו להביא הבושם מלמעלה למטה-רש"י) עוד, גשם נדבות יום גשם קשה בעולם שאמרו בגמרא תענית אם לא היה צורך בעולם היו מבטלין ואפילו הכי הוא רחמים ויבטל הגזרה שיש בעולם גש"ם נוט' גזרה שמד מבטל תני"ף נוט' נוצר תאנה יאכל פריה מי ששומר את התורה שכרו כפול בעוה"ב ובהיפך ובוזי יקל"ו (שמו"א ב, ל) ר"ל ישרפו בגיהנם וז"ש נחלת"ך שהוא ג"ע ונלאה שהוא גיהנם שכר ועונש אתה כוננתה. ותורה נקראת כמו תאנה כל פעם שממשמש בה ימצא תאנה כך ד"ת כל פעם ופעם ימצא בה טעם אחד [אחר] כמ"ש חדשים לבקרים (איכה ג, כג) ועל זה נאמר נוצר תאנה יאכל פריה (משלי כז, יח) כמ"ש הר"ר תנחומא (פרשת קדושים ה, ח) וזה לשונו:

מעשה במלך אחד שהיה הולך במלחמה וראה איש אחד זקן ונוטע תאנה. אמר לו המלך למה אתה זקן טורח לנטוע תאנה ועץ הזה יאחר לתת פרי ואיני מאמין שאתה תאכל מפריה. אמר אדני המלך אבי נטע לי ואנכי נוטע לבני או לאחרים כך דרך העולם לא תהו בראה לשבת יצרה. הלך המלך ועברו שלוש שנים וחזר המלך וראה את הזקן שהוא לוקט מהתאנים שנטע שמח המלך ואמר שלא הייתי מאמין שזקן רואה פריה. מיד כשראה הזקן את המלך לקח סל תאנים והביא דורון למלך. אמר המלך תקחו הסל ותנו זהובים במקומו שמח הזקן ובלילה בא לביתו וסיפר לאשתו. ושמעה שכנה שהיתה גרה בבית אחר אמרה לבעלה אתה עצל כל יום יושב בבית גם אתה תקח פירות רמונים ותפוחים ופירות אחרים ותוליך למלך שאוהב מיני פירות. הלך האיש וקנה מיני פירות תפוחים ושקדים ואגוזים [אמרה לו אשתו הבא למלך גם רימונים אמר לה אביא פירות קטנים] ולא רמונים שהם גדולים והביא דורון למלך אמר המלך מה זה לעג וקלס אנכי בעיניו שהביא זה? צוה לעבדיו שיפשיטו בגדיו וכל אחד ואחד מהפירות שהביא יכו על פניו ועל עינו ועל ראשו וכשבא לביתו יצאה אשתו לקראתו ראתה שפניו נפוחים ומלא דמים אמרה מה זה? סיפר לה. אמר לה אם הייתי שומע לך והייתי קונה פירות גדולים כמו רמונים היה יותר קשה לי. וז"ש שהמע"ה חכמות נשים בנתה ביתה ואולת בידיה תהרסנו (משלי יד, א) וז"ש תני"ף נוט' נוצר תאנה יאכל פריה זה בשר ודם של ממ"ה הקב"ה עאכ"ו וז"ש נחלתך ונלאה אתה כוננתה.

קדמו שרים אחר נוגנים בתוך עלמות תופפת .

יובן מה שהביא בספר "תהלה לדוד" מה שכתב הכתוב "שמח זבולון בצאתך ויששכר באהלך" (דברים לג, יח) הקדים זבולון ליששכר מפני שהוא מספיק ליששכר ללימוד והוא יוצא בסחורה וז"ש קדמו שרי"ם ר"ל שרים

ועשירים חופתם לעוה"ב לת"ח מפני שמספיקים להם מזונות ועוד שמענגים שבתות ויו"ט וז"ש שמ"ח זבולון נוט' שבת מועד חודש. ועוד ג' רגלים בפסח אומרים זמן חרותינו בסוכה שמחתינו ובעצרת מתן תורתנו ר"ת שמ"ח וז"ש והיית אך שמ"ח (דברים טז, טו) וכל שכן מי שנותן זבול ומעון ודירה לת"ח ולעניים מרודים שלא יהיו נעים ונדים שכרו כפול ומכופל וז"ש שמח זבולון מלשון זבול ודירה ויששכ"ר וי"ש שכ"ר באהל"ך שאין להם דירת קבע אלא כמו אהל היום כאן ומחר במקום אחר זוכה בעוה"ב לדירת קבע אין אהל אלא ביהכ"נ וביהמ"ד שנא' ויעקב איש תם יושב אהלים (בראשית כה, כז) וכתוב מה טובו אהליך יעקב וכו' (במדבר כד, ה). קדמו שרים אחר נוגנים דהיינו ת"ח שעושים ניגון לתורה. בתנאי שכל מצוה שבאה לידם לקיים כל שכן מ"ע וז"ש בתוך עלמו"ת תופפו"ת תוך שתי תיבות הנז' גימט' רמ"ח מצוות ברנו רח"ם יזכור, רמ"ח נוט' חפרו מבקשי רעתי שסט"א ובעלי דינים יבשו וחפרו. עוד, במקלות ברכו אלהים ר"ל ב'ם קהלו"ת שיהגו ליל ויום עצר"ת בתושב"כ ושבע"פ בראשית מאימתי. תורה ציוה לנו משה מורשה קהלת יעקב (דברים לג, ד) אדני ממקור ישראל יש"ר א"ל יוד ש ין ר יש אמצע גימ' כו' שם יהוה וא"ל שם קדוש. גם א"ל במלא אלף למ"ד ע"ה גימ' מקו"ם ברוך המקו"ם שנתן תורה לעמ'ו ישראל לב עינים מח ואזן לשמוע תוכחות בזכות לימוד שלומדים בליל הקדוש הזה שיושבים כתות כתות ועוסקים בתורה. ישלח לנו משיח צדקנו ויציל שכינת עוזינו ותפארתינו ויבנה בית המקדש במהרה בימינו וימלא משאלות לבנו לטובה בפרט עם כל משפחתינו ואנשי ביתינו ואנשי עירנו וכל חבירנו וכל אנשי עיה"ק ירושלם ת"ו אנס"ו בילא'ו ויל"א.

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם